

Θέση Υπουργείου Οικονομικών	Σύνδεσμος	(Α) Ιδιωτική Συνεισφορά 1	(Β) Ιδιωτική Συνεισφορά 2	(Γ) Ιδιωτική Συνεισφορά 3	(Δ) Cambridge Center for Alternative Finance	(Ε) Κεντρική Τράπεζα Κύπρου	(ΣΤ) JCC	(Ζ) Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος (CBA)	(Η) Cyprus Blockchain Technologies
<p>Σχόλια αναφορικά με τον περί Τεχνολογίας Κατανεμημένου Καθολικού Νόμο του 2021 (εφεξής καλούμενος ως ο «Νόμος»):</p> <p>(Β)</p> <p>(1) Τα τεχνικά πρότυπα ή τα πρότυπα προϊόντων δεν είναι απαραίτητα κατάλληλα για νομικούς ορισμούς. Η ερμηνεία του Νόμου και οι σχετικοί ορισμοί επιλέχθηκαν κατόπιν ελέγχου νομικών ορισμών σε διαφορετικές δικαιοδοσίες και βασίστηκαν στους ορισμούς του υπό διαπραγμάτευσης, στο στάδιο των τριλόγων, Κανονισμού «Markets in Crypto-Assets Regulation» (MiCA). Το νομοσχέδιο παρέχει νομική βεβαιότητα ως προς το νομικό καθεστώς των κρυπτοστοιχείων και της κυριότητας τους, το νομικό καθεστώς των έξυπνων συμβολαίων και τον τρόπο με τον οποίο τα δικαστήρια πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα αποδεικτικά στοιχεία κυριότητας και συναλλαγών σε αλυσίδες συστοιχιών.</p> <p>(Γ)</p> <p>(1) Η ερμηνεία του Νόμου και οι σχετικοί ορισμοί επιλέχθηκαν κατόπιν ελέγχου νομικών ορισμών σε διαφορετικές δικαιοδοσίες και βασίστηκαν στους ορισμούς του MiCA.</p> <p>ii) Κατόπιν των διαβουλεύσεων που έλαβαν χώρα, αποφασίστηκε ότι τα ζητήματα σχετικά με το απόρρητο και/ή GDPR είναι εκτός πεδίου εφαρμογής του Νόμου και/ή</p>	Γενικά σχόλια		<p>(1) Διάβασα ολόκληρο το έγγραφο και βλέπω ότι είναι λίγο πολύ ένα χαρτί μόνο για ορισμούς. Μήπως η χρήση του δεν είναι για να φέρουμε επενδυτές αλλά για να δώσουμε λεξιλόγιο; Δεν καταλαβαίνω σε τι στοχεύει αυτό το έγγραφο εκτός από τον ορισμό ορισμένων όρων. Εάν χρειάζεστε σχόλια σχετικά με τους ορισμούς, υπάρχουν πολλοί με σοβαρά και θεμελιώδη σφάλματα. Υπάρχουν διεθνείς οργανισμοί που καθόρισαν αυτά τα πράγματα πριν από πολλά χρόνια.</p>	<p>(1) Προσωπικά έχω αρκετές ανησυχίες σχετικά με την τρέχουσα κατάσταση του νομοσχεδίου ΤΚΚ, δεν υπάρχει πραγματικό πλαίσιο. Κατά τη γνώμη μου, αυτό το προσχέδιο δεν είναι η τελική έκδοση για διάφορους λόγους. Γενικά, η νομοθεσία ΤΚΚ θα έπρεπε να έχει λάβει υπόψη τουλάχιστον τα ακόλουθα:</p> <p>i) Ορολογία: πρέπει να ευθυγραμμιστεί με τουλάχιστον το λεξιλόγιο ISO 22739:2020 και ISO/TC 307</p> <p>ii) Θέματα προστασίας απορρήτου και προσωπικής ταυτοποίησης πληροφοριών ISO/TR 23244:2020</p> <p>iii) Έχετε λάβει υπόψη τη Διαχείριση Ταυτότητας; Ανατρέξτε στο ISO/DTR 23249</p> <p>iv) Έχετε λάβει υπόψη τη διαχείριση των θεματοφυλάκων; Διαχείριση ιδιωτικού κλειδιού;</p> <p>v) Λείπουν τύποι ψηφιακών κερμάτων (utility, securities) και άλλα βοηθητικά ψηφιακά κέρματα που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν. Τι γίνεται με την αντιμετώπιση των μη εμπορικών</p>	<p>(1) Συνολικά, πιστεύουμε ότι είναι μια πολύ καλή αρχή και είμαι βέβαιος ότι οι νόμοι της Ελβετίας και της Μάλτας έγιναν αντιληπτοί από την ομάδα.</p>	<p>(1) Η ΚΤΚ δεν συμφωνεί με τις ειδικές αναφορές στα κρυπτοπεριουσιακά στοιχεία στο νομοσχέδιο αυτό, εφόσον το θέμα των κρυπτοπεριουσιακών στοιχείων θα ρυθμίζεται από δευτερογενή νομοθεσία. Αναφορά στα κρυπτοπεριουσιακά στοιχεία γίνεται στον νόμο AML και, όπως αντιλαμβανόμαστε, για το σκοπό αυτό η ΕΚΚ ήδη έχει εκδώσει οδηγία και τροποποίηση αυτής. Επιπλέον, η ΕΕ έχει ετοιμάσει και διαπραγματεύεται τον Κανονισμό “Markets in Crypto-Assets” ο οποίος θα επιληφθεί των θεμάτων που αφορούν κρυπτοπεριουσιακά στοιχεία.</p> <p>(2) Εισηγούμαστε όπως το Υπουργείο Οικονομικών εξετάσει και τηρήσει τυχόν υποχρέωση διαβούλευσης με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα πριν από την προώθηση του νομοσχεδίου. Προς υποβοήθηση παραθέτω σχετικό σύνδεσμο.</p>		<p>(1) Θεωρούμε ορθότερη τη συντομογραφία ΤΚΚ για τις τεχνολογίες κατανεμημένου καθολικού παρά του αντίστοιχου αγγλικού DLT, στο ελληνικό κείμενο.</p> <p>(2) Δεν επεξηγείται ο τρόπος με τον οποίο ο διαχωρισμός των ψηφιακών κερμάτων στις κατηγορίες ψηφιακού κέρματος πληρωμών (payment token), ψηφιακών κερμάτων αγοράς υπηρεσιών (utility token), ψηφιακών κερμάτων συμμετοχής σε εταιρείες (security token) ή υβριδικών ψηφιακών κερμάτων (hybrid token) επιφέρει διαφορετική και ξεχωριστή νομική αντιμετώπιση και ρύθμιση. Ουσιαστικά ο διαχωρισμός αυτός δεν εξυπηρετεί κάποια ρύθμιση του νομοθετήματος.</p> <p>(3) Υπάρχει ελλιπής και περιορισμένη αναφορά ως προς το ρόλο της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, ιδιαίτερα ενόψει του διαχωρισμού των ψηφιακών κερμάτων στις κατηγορίες ψηφιακού κέρματος πληρωμών (payment token), ψηφιακών κερμάτων αγοράς υπηρεσιών (utility token), ψηφιακών κερμάτων συμμετοχής σε εταιρείες (security token) ή υβριδικών ψηφιακών κερμάτων (hybrid token).</p> <p>(4) Υπάρχει απουσία ρύθμισης σε πολλά σημεία, των οποίων η ρύθμιση θα εξυπηρετούσε τους σκοπούς του νομοθετήματος. Ενδεικτικά αναφέρουμε:</p> <p>διαχείριση των θεματοφυλάκων (management of custodians) και ιδιωτικών κλειδιών (private key management)...</p> <p>(5) Δεν επιτυγχάνεται συνολική και περιεκτική (comprehensive) ρύθμιση στο</p>	<p>Ισχύουν τα ίδια γενικά σχόλια με τον Παγκύπριο Δικηγορικό Σύλλογο.</p>

Θέση Υπουργείου Οικονομικών	Σύνδεσμος	(Α) Ιδιωτική Συνεισφορά 1	(Β) Ιδιωτική Συνεισφορά 2	(Γ) Ιδιωτική Συνεισφορά 3	(Δ) Cambridge Center for Alternative Finance	(Ε) Κεντρική Τράπεζα Κύπρου	(ΣΤ) JCC	(Ζ) Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος (CBA)	(Η) Cyprus Blockchain Technologies
<p>καλύφθηκαν σε επίπεδο ΕΕ ή διοικητικά από την Κυπριακή αρχή προστασίας προσωπικών δεδομένων.</p> <p>iii) Είναι εκτός του πεδίου εφαρμογής του Νόμου</p> <p>iv) Το ρυθμιστικό πλαίσιο των κρυπτοστοιχείων είναι εκτός του πεδίου εφαρμογής του Νόμου καθώς αυτά θα ρυθμίζονται από την καθορισμένη Εποπτική Αρχή, ήτοι την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς Κύπρου (Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς) ή την Κεντρική Τράπεζα Κύπρου βάσει των εξουσιών της από τους σχετικούς Νόμους ή από άλλη ρυθμιστική και/ή εποπτική αρχή αναλόγως της περίπτωσης.</p> <p>v) Βλ. σχόλιο πιο πάνω στο σημείο 4. Επίσης, αναφορικά με τα NFTs, δεν αντιμετωπίζονται συγκεκριμένα στο Νόμο αλλά ούτε και στο MiCA. Οι διατάξεις περί κυριότητας ισχύουν σαφώς, ώστε να αντιμετωπίζονται ως ιδιοκτησία και να επωφελούνται από τις διατάξεις του νομοσχεδίου για έξυπνα συμβόλαια και αποδεικτικά στοιχεία σε αλυσίδες συστοιχιών.</p> <p>vi) Θωρούμε ότι ο Νόμος παρέχει αξιοπιστία και ασφάλεια δικαίου για τη χρήση της ΤΚΚ και με αυτόν τον τρόπο ενισχύει την καινοτομία.</p> <p>(Ε)</p> <p>(1) Δε συμφωνούμε με την αποφυγή αναφοράς στα κρυπτοπεριουσιακά στοιχεία στο Νόμο. Λαμβάνοντας υπόψη το περιορισμένο πεδίο εφαρμογής του νόμου AML και της άγνωστης ημερομηνίας εφαρμογής του MiCA, η συμπερίληψη διατάξεων για τα κρυπτοπεριουσιακά στοιχεία και τους παρόχους τους, είναι</p>				<p>κερμάτων (non-fungible tokens - NFTs);</p> <p>vi) Συνολικά, η τρέχουσα κατάσταση του νομοσχεδίου ΤΚΚ αποτελείται κυρίως από ορισμούς με αρκετά ασαφή σημεία για το κύριο μέρος. Δεν κατάλαβα πώς θα μπορούσε αυτός ο Νόμος να επιτρέψει στην Κύπρο να διακριθεί ως κορυφαία, καινοτόμα και βιώσιμη τοποθεσία για έργα ΤΚΚ, να διασφαλίσει την αξιοπιστία και την ασφάλεια δικαίου στους χρήστες που επιθυμούν να κάνουν χρήση μιας πλατφόρμας ΤΚΚ και να προωθήσει την καινοτομία.</p>				<p>πεδίο των ψηφιακών κερμάτων, ιδιαίτερα ενόψει των σχετικών προβλέψεων που είχαν γίνει στην εθνική στρατηγική του κράτους για τις τεχνολογίες ΤΚΚ, συμπεριλαμβανομένου του blockchain.</p> <p>(6) Δεν δίδονται λεπτομέρειες για τη διάκριση των διαφόρων κατηγοριών ψηφιακών κερμάτων, πέρα από τους γενικούς ορισμούς τους. Δεν γίνεται αναφορά σε παράγοντες που μπορούν να εξυπηρετήσουν την κατηγοριοποίηση αυτή.</p> <p>(7) Δεν έχει εξεταστεί η περίπτωση όπου τα δεδομένα βρίσκονται σε κάποια άλλη αλυσίδα (chain) όμως πρέπει να εντοπιστούν ώστε να παρουσιαστούν ενώπιον του δικαστηρίου ως αποδεικτικά στοιχεία. Πώς θα επιτευχθεί αυτό; Ουσιαστικά αναφερόμαστε στην απουσία ρύθμισης για cross-chain αλληλεπιδράσεις.</p>	

Θέση Υπουργείου Οικονομικών	Σύνδεσμος	(Α) Ιδιωτική Συνεισφορά 1	(Β) Ιδιωτική Συνεισφορά 2	(Γ) Ιδιωτική Συνεισφορά 3	(Δ) Cambridge Center for Alternative Finance	(Ε) Κεντρική Τράπεζα Κύπρου	(ΣΤ) JCC	(Ζ) Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος (CBA)	(Η) Cyprus Blockchain Technologies
<p>προς το δημόσιο συμφέρον και την προστασία των επενδυτών, καθώς δίνει τη δυνατότητα στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς να εκδώσει δευτερογενή νομοθεσία προς αυτή την κατεύθυνση. Σημειώνεται ότι το άρθρο 3 του νομοσχεδίου περιλαμβάνει και διάταξη όπου, «πριν την έκδοση δευτερογενούς νομοθεσίας από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς βάσει των διατάξεων του παρόντος άρθρου, θα διενεργείται υποχρεωτική διαβούλευση με την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου».</p> <p>(2) Το νομοσχέδιο θα υποβληθεί στην ΕΚΤ για γνωμοδότηση.</p> <p>(Ζ)</p> <p>(1) Έχει γίνει αποδεκτή η αντικατάσταση του ακρωνύμιου «DLT» με το ελληνικό «ΤΚΚ» στο Νόμο.</p> <p>(2), (3), (4), (5) και (6) Το ρυθμιστικό πλαίσιο των κρυπτοστοιχείων είναι εκτός του πεδίου εφαρμογής του Νόμου καθώς αυτά θα ρυθμίζονται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς</p> <p>(7) Ενώ έχει γίνει συζήτηση για τη «διαλειτουργικότητα» μεταξύ των αλυσίδων, δεν υπάρχει νομική συναίνεση ή προηγούμενο που να έχουμε δει για την επιβολή διαλειτουργικότητας μεταξύ των αλυσίδων ή για τον καθορισμό προτύπων ή βέλτιστων πρακτικών. Δεν θεωρούμε ότι είναι σημείο στο οποίο πρέπει να πρωτοπορήσουμε. Όσο αφορά τα αποδεικτικά στοιχεία, εάν υπάρχουν</p>									

Θέση Υπουργείου Οικονομικών	Σύνδεσμος	(Α) Ιδιωτική Συνεισφορά 1	(Β) Ιδιωτική Συνεισφορά 2	(Γ) Ιδιωτική Συνεισφορά 3	(Δ) Cambridge Center for Alternative Finance	(Ε) Κεντρική Τράπεζα Κύπρου	(ΣΤ) JCC	(Ζ) Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος (CBA)	(Η) Cyprus Blockchain Technologies
<p>σχετικά αποδεικτικά στοιχεία για περισσότερες από μία αλυσίδες, είναι σαφές ότι το δικαστήριο μπορεί να εξετάσει αποδεικτικά στοιχεία από όλες τις σχετικές αλυσίδες και δεν πρέπει να περιορίζεται στην εξέταση μίας μόνο αλυσίδας. Δεν θεωρούμε ότι το περιεχόμενο του Νόμου υπονοεί ότι ένα δικαστήριο θα πρέπει να εξετάζει μόνο μια αλυσίδα και ότι μπορεί να εξετάζονται cross-chain αλληλεπιδράσεις.</p> <p>(ΓΕΝΙΚΑ)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Τα φορολογικά θέματα που αφορούν τον Νόμο θα ρυθμιστούν μέσω εγκυκλίου/κανονισμού του Τμήματος Φορολογίας. - Κρίθηκε ότι δεν είναι απαραίτητη/προτιμητέα η τροποποίηση του περί Εταιρειών Νόμου και ότι οι σχετικές πρόνοιες στο Νόμο είναι επαρκείς. - Το ρυθμιστικό πλαίσιο των κρυπτοστοιχείων είναι εκτός του πεδίου εφαρμογής του Νόμου καθώς αυτά θα ρυθμίζονται από τις αρμόδιες εποπτικές αρχές αναλόγως της περίπτωσης. 									
<p>(Α) (1) και (Ζ) (8) Το στοιχείο (α) του Προοιμίου ήδη καλύπτει και αναφέρεται στην προώθηση της χρήσης τεχνολογίας αλυσίδας συστοιχιών. Στο σημείο (γ) δεν θεωρούμε ορθό να διαγράψουμε τη συγκεκριμένη αναφορά στα έξυπνα συμβόλαια καθώς αυτό αντικατοπτρίζει τους στόχους της Εθνικής Στρατηγικής – βλ. σελ. 13 της Εθνικής Στρατηγικής.</p> <p>Σε κάθε περίπτωση, έχουμε τροποποιήσει το στοιχείο (α) του Προοιμίου, προσθέτοντας</p>	<p>Μέρος Ι: Εισαγωγικές Διατάξεις – Προοίμιο</p>	<p>(1) Μέρος Ι, Προοίμιο (γ) Εφαρμογής της αρχής της τεχνολογικής ουδετερότητας, παρέχοντας ταυτόχρονα νομική βεβαιότητα για σκοπούς προώθησης της ορθής χρήσης των έξυπνων συμβολαίων στην Κύπρο. Τα έξυπνα συμβόλαια είναι</p>						<p>(8) Κρίνεται λογικό, κατ' αρχήν, ότι υπάρχει μια γενικότητα στο προοίμιο του νόμου. Ωστόσο, μπορεί να χρειάζεται να αναφέρουμε σε αυτό το σημείο την ψηφιοποίηση κινητών αξιών ή μεταφοράς εξωγενών δεδομένων ή μεταφοράς νομικών ή συμβατικών υποχρεώσεων ή δεσμεύσεων (legal obligations/undertakings) επί προϊόντων ή υπηρεσιών ή και προϊόντα/υπηρεσίες σε περιβάλλον της τεχνολογίας καταναμημένου καθολικού. Πρώτον, η ορθή χρήση των έξυπνων συμβολαίων δεν</p>	

Θέση Υπουργείου Οικονομικών	Σύνδεσμος	(Α) Ιδιωτική Συνεισφορά 1	(Β) Ιδιωτική Συνεισφορά 2	(Γ) Ιδιωτική Συνεισφορά 3	(Δ) Cambridge Center for Alternative Finance	(Ε) Κεντρική Τράπεζα Κύπρου	(ΣΤ) JCC	(Ζ) Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος (CBA)	(Η) Cyprus Blockchain Technologies
<p>τη φράση «να παρέχει νομική βεβαιότητα».</p> <p>«(α) Διευκόλυνσης της εφαρμογής της τεχνολογίας κατανεμημένου καθολικού (ΤΚΚ), συμπεριλαμβανομένης της τεχνολογίας αλυσίδας συστοιχιών (blockchain), κατά τεχνολογικά ουδέτερο τρόπο που να παρέχει νομική βεβαιότητα και να επιτυγχάνει μια ισορροπία μεταξύ της ανάγκης για προώθηση και ορθή χρήση των νέων τεχνολογιών και ενθάρρυνση της καινοτομίας, και της ανάγκης για αποφυγή της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και για διασφάλιση των δικαιωμάτων των καταναλωτών»</p>		<p>μια εφαρμογή της ΤΚΚ, που υποστηρίζεται από αλυσίδες συστοιχιών όπως το Ethereum, αλλά η ίδια η ΤΚΚ εκτείνεται πολύ ευρύτερα από τα έξυπνα συμβόλαια. Δύο από τα μεγαλύτερα κρυπτονομίσματα ανά αγοραία αξία είναι το Bitcoin και το XRP, τα οποία δεν προσφέρουν γλώσσα Turing-Complete[1] για έξυπνα συμβόλαια, αλλά χρησιμοποιούνται για άλλους σκοπούς, όπως η αποθήκευση αξίας και οι πληρωμές αντίστοιχα. Επομένως, προτείνω την αλλαγή του όρου "ορθή χρήση έξυπνων συμβολαίων" σε "ορθή χρήση της τεχνολογίας αλυσίδας συστοιχιών"</p>						<p>εμπεριέχεται στο σχέδιο νόμου. Δεύτερον, η νομική βεβαιότητα στα έξυπνα συμβόλαια δεν είναι αυτονόητη ούτε με το παρόν νομοσχέδιο και δεν αφορούν σκοπούς προώθησης χρήσης των έξυπνων συμβολαίων. Καλύτερη κρίνεται η αναφορά στην τεχνολογική ουδετερότητα και προσαρμογή του υπάρχοντος πλαισίου σε μία κατεύθυνση σεβαστή με τις επιθυμίες προσώπων να αξιοποιούν και χρησιμοποιούν αυτές τις τεχνολογίες.</p>	
<p>(Ζ)</p> <p>(9) Η ερμηνεία του Νόμου και οι σχετικοί ορισμοί επιλέχθηκαν κατόπιν ελέγχου νομικών ορισμών σε διαφορετικές δικαιοδοσίες και βασίστηκαν στους ορισμούς του MiCA.</p> <p>(10) Αναφορικά με το ψηφιακό κέρμα «stablecoin» θεωρούμε ότι παρ' όλο που δεν αναφέρεται συγκεκριμένα στο Νόμο, καλύπτεται μέσα από τον ορισμό του «ψηφιακού κέρματος» ή «κρυπτοστοιχείου». Λόγω</p>	<p>Ερμηνεία (Γενικά)</p>							<p>(9) Υπάρχει μερική σύγχυση και ανεπάρκεια στους ορισμούς που χρησιμοποιούνται.</p> <p>(10) Φαίνεται ότι δεν έχουν ληφθεί υπόψη κάποια σημαντικά πρότυπα (standards) παγκόσμιας αναγνωρισιμότητας και επιρροής. Ενδεικτικά αναφέρουμε τα ακόλουθα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ISO 22739:2020 και ISO/TC 307. Θεωρούμε ότι πρέπει να ευθυγραμμιστούν οι έννοιες, ορισμοί, και πρόνοιες του 	

Θέση Υπουργείου Οικονομικών	Σύνδεσμος	(Α) Ιδιωτική Συνεισφορά 1	(Β) Ιδιωτική Συνεισφορά 2	(Γ) Ιδιωτική Συνεισφορά 3	(Δ) Cambridge Center for Alternative Finance	(Ε) Κεντρική Τράπεζα Κύπρου	(ΣΤ) JCC	(Ζ) Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος (CBA)	(Η) Cyprus Blockchain Technologies
<p>της ποικιλίας και του συνδυασμού των πιθανών σχεδίων του «stablecoin», δεν θεωρούμε ότι υπάρχει νόημα να προκαθορίσουμε σε ποια από τις κατηγορίες «ψηφιακού κέρματος» ή «κρυπτοστοιχείου» εμπίπτουν. Δύναται να εμπίπτει στην κατηγορία του «υβριδικού ψηφιακού κέρματος» - hybrid token. Προς αποφυγή κάθε αμφιβολίας έχουμε προσθέσει διευκρινιστική πρόνοια στο Νόμο ότι το «stablecoin» θεωρείται «ψηφιακό κέρμα» ή «κρυπτοστοιχείο».</p> <p>(11) Αναφορικά με τα NFTs, δεν αντιμετωπίζονται συγκεκριμένα στο Νόμο αλλά ούτε και στο MiCA. Οι διατάξεις περί κυριότητας ισχύουν σαφώς, ώστε να αντιμετωπίζονται ως ιδιοκτησία και να επωφελούνται από τις διατάξεις του νομοσχεδίου για έξυπνα συμβόλαια και αποδεικτικά στοιχεία σε αλυσίδες συστοιχιών.</p> <p>(12) Αναφορικά με τις τροποποιήσεις/εισηγήσεις στους ορισμούς του Νόμου από το CBA, σημειώνουμε ότι κάποιες από αυτές που αφορούν τεχνικά σημεία έχουν γίνει αποδεκτές αλλά σε γενικές γραμμές, η ερμηνεία ακολουθεί τους ορισμούς του MiCA.</p>								<p>νομοσχεδίου τουλάχιστον με αυτά τα πρότυπα.</p> <ul style="list-style-type: none"> • αναφορικά με την ιδιωτικότητα (privacy) και την προστασία των πληροφοριών των δεδομένων που επιτρέπουν την αναγνώριση προσώπου (personally identifiable information), τα πρότυπα ISO/TR 23244:2020. • αναφορικά με τα συστήματα διαχείρισης ταυτοτήτων (identity management), τα πρότυπα ISO/DTR 23249. <p>(11) Υπάρχει απουσία ρύθμισης σε συγκεκριμένα ψηφιακά κέρματα των οποίων η χρήση αυξάνεται διαρκώς (κυρίως, stablecoins, non-fungible tokens).</p> <p>(12) Έγιναν διάφορες τροποποιήσεις/εισηγήσεις στους ορισμούς του Νόμου.</p>	
<p>(Α)</p> <p>(2) Το περιεχόμενο του Νόμου βασίζεται στην Εθνική Στρατηγική και σε σχέση με τους ορισμούς υιοθετείται η προσέγγιση του MiCA. Είναι πιθανόν και άλλες χώρες εκτός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου να ακολουθήσουν</p>	<p>Ερμηνεία:</p> <p>«ψηφιακό κέρμα» ή «κρυπτοστοιχείο»</p>	<p>(2) Παρακαλώ λάβετε υπόψη ότι είναι πιθανό οι χώρες να δηλώνουν δημόσια ψηφιακά περιουσιακά στοιχεία ως</p>							

Θέση Υπουργείου Οικονομικών	Σύνδεσμος	(Α) Ιδιωτική Συνεισφορά 1	(Β) Ιδιωτική Συνεισφορά 2	(Γ) Ιδιωτική Συνεισφορά 3	(Δ) Cambridge Center for Alternative Finance	(Ε) Κεντρική Τράπεζα Κύπρου	(ΣΤ) JCC	(Ζ) Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος (CBA)	(Η) Cyprus Blockchain Technologies
<p>το παράδειγμα του Ελ Σαλβαδόρ. Ωστόσο, κατόπιν ελέγχου του πρόσφατου (Νοέμβριος 2021) αναθεωρημένου MiCA, έχει προστεθεί στο Νόμο ο όρος «χρηματικά ποσά» και χρησιμοποιείται εις αντικατάσταση του όρου «επίσημο νόμισμα χώρας που αποτελεί νόμιμο χρήμα».</p> <p>(3) Αυτό είναι εκτός του πεδίου εφαρμογής του Νόμου.</p>		<p>επίσημο νόμιμο χρήμα, όπως στο παράδειγμα του Ελ Σαλβαδόρ. Είναι ίσως ένα μακρινό απρόσμενο σενάριο που μπορεί να προκαλέσει ανεπιθύμητες εξαιρέσεις σε αυτόν τον νόμο για τέτοια ψηφιακά περιουσιακά στοιχεία;</p> <p>(3) Το νομοσχέδιο δεν διευκρινίζει ρητά ποιο κυβερνητικό όργανο έχει ρυθμιστική δικαιοδοσία σε κάθε κατηγορία των ψηφιακών κερμάτων, ούτε διευκρινίζει πώς και από ποιο κυβερνητικό όργανο καθορίζεται σε ποια κατηγορία εμπίπτει οποιοδήποτε συγκεκριμένο ψηφιακό κέρμα.</p>							
<p>(Δ) (2) Δεν είναι αυτή η πρόθεση της συγκεκριμένης διάταξης. Για το σκοπό αυτό, ο ορισμός έχει τροποποιηθεί συντακτικά ως εξής:</p>	<p>Ερμηνεία: «αδειοδοτημένη ΤΚΚ»</p>				<p>(2) «αδειοδοτημένη ΤΚΚ» Ο ορισμός της αδειοδοτημένης ΤΚΚ φαίνεται να υποδηλώνει ότι ένα τέτοιο σύστημα χρειάζεται να δημιουργήσει</p>				

Θέση Υπουργείου Οικονομικών	Σύνδεσμος	(Α) Ιδιωτική Συνεισφορά 1	(Β) Ιδιωτική Συνεισφορά 2	(Γ) Ιδιωτική Συνεισφορά 3	(Δ) Cambridge Center for Alternative Finance	(Ε) Κεντρική Τράπεζα Κύπρου	(ΣΤ) JCC	(Ζ) Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος (CBA)	(Η) Cyprus Blockchain Technologies
«αδειοδοτημένη ΤΚΚ» νοείται ένα σύστημα ΤΚΚ το οποίο επιτρέπει μόνο σε εγκεκριμένους συμμετέχοντες στο δίκτυο να πραγματοποιήσουν αλλαγές ή να δημιουργήσουν εγγραφές στο κατανεμημένο καθολικό σύμφωνα με τα δικά τους κωδικοποιημένα δεδομένα και όπου δημιουργούνται οποιαδήποτε ψηφιακά κέρματα αυτά δημιουργούνται μέσω εξουσιοδοτημένων κόμβων. Αυτό μπορεί να έχει τη μορφή δημόσιας αδειοδοτημένης ΤΚΚ ή ιδιωτικής αδειοδοτημένης ΤΚΚ»					ψηφιακά κέρματα, τα οποία δεν είναι απαραίτητο μέρος μιας αδειοδοτημένης ΤΚΚ.				
(Δ) (3) Θεωρούμε ότι ο ορισμός πρέπει να παραμείνει ως έχει - ευθυγραμμίζεται με τον ορισμό του MiCA.	Ερμηνεία: «αλυσίδα συστοιχιών»				(3) «αλυσίδα συστοιχιών» ο ορισμός θα μπορούσε να έχει την ιδιότητα του αμετάβλητου				
(Δ) (4) Θεωρούμε ότι ο ορισμός πρέπει να παραμείνει ως έχει – ευθυγραμμίζεται με τον ορισμό του MiCA. Συμφωνούμε ότι υπήρξαν νέες εξελίξεις στις δραστηριότητες DeFi και P2P, ιδιαίτερα κατά τους τελευταίους 12 μήνες, ωστόσο αυτές μπορούν να αντιμετωπιστούν από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς στην προσέγγισή της όσον αφορά την εγγραφή και όχι από τον Νόμο.	Ερμηνεία: «λειτουργία πλατφόρμας διαπραγμάτευσης κρυπτοστοιχείων»				(4) «λειτουργία πλατφόρμας διαπραγμάτευσης κρυπτοστοιχείων» Ο ορισμός δεν φαίνεται να καλύπτει την ύπαρξη αυτοματοποιημένων διαμορφωτών αγοράς όπως το Uniswap ή τις peer to peer πλατφόρμες συναλλαγών.				
(Δ) (5) και (Ζ) (13) , Λόγω της ποικιλίας και του συνδυασμού των πιθανών σχεδίων του «stablecoin», δεν θεωρούμε ότι υπάρχει νόημα να προκαθορίσουμε σε ποια από τις κατηγορίες «ψηφιακού κέρματος» ή «κρυπτοστοιχείου» εμπίπτουν. Δύναται να	Ερμηνεία: «ψηφιακό κέρμα πληρωμών»				(5) «ψηφιακό κέρμα πληρωμών» Δεν είναι σαφές εάν αυτό καλύπτει τα stablecoins - Ο ορισμός του κρυπτοστοιχείου ή του ψηφιακού κέρματος εξαιρεί τα stablecoins λόγω του			(13) υπάρχει απουσία ρύθμισης σε συγκεκριμένα ψηφιακά κέρματα των οποίων η χρήση αυξάνεται διαρκώς (κυρίως, stablecoins, non-fungible tokens).	

Θέση Υπουργείου Οικονομικών	Σύνδεσμος	(Α) Ιδιωτική Συνεισφορά 1	(Β) Ιδιωτική Συνεισφορά 2	(Γ) Ιδιωτική Συνεισφορά 3	(Δ) Cambridge Center for Alternative Finance	(Ε) Κεντρική Τράπεζα Κύπρου	(ΣΤ) JCC	(Ζ) Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος (CBA)	(Η) Cyprus Blockchain Technologies
εμπήπτει στην κατηγορία του «υβριδικού ψηφιακού κέρματος» - hybrid token. Προς αποφυγή κάθε αμφιβολίας έχουμε προσθέσει διευκρινιστική πρόνοια στο Νόμο ότι το «stablecoin» θεωρείται «ψηφιακό κέρμα» ή «κρυπτοστοιχείο».					στοιχείου (ii) - αυτό μπορεί να είναι πολύ σημαντικό καθώς αυξάνεται η σημασία τους-				
(Δ) (6) Θεωρούμε ότι ο ορισμός πρέπει να παραμείνει ως έχει – ευθυγραμμίζεται με τον ορισμό του MiCA.	Ερμηνεία: «ψηφιακό κέρμα συμμετοχής σε εταιρείες»				(6) «ψηφιακό κέρμα συμμετοχής σε εταιρείες» Δεν περιλαμβάνει τη συναλλαγή συνθετικών περιουσιακών στοιχείων.				
(Δ) (7) Θεωρούμε ότι ο ορισμός πρέπει να παραμείνει ως έχει – ευθυγραμμίζεται με τον ορισμό του MiCA. Αυτό μπορεί να αντιμετωπιστεί μέσω δευτερογενούς νομοθεσίας, όπως η πρόσφατη Δήλωση Πολιτικής της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς ή μέσω μεταγενέστερων κατευθυντήριων οδηγιών, και όχι στο Νόμο.	Ερμηνεία: «υπηρεσία κρυπτοστοιχείων»				(7) «υπηρεσία κρυπτοστοιχείων» Στο σημείο (viii) του ορισμού, θα καλύπτεται οποιαδήποτε συμβουλή, αν και ίσως είναι καλύτερο να ευθυγραμμιστεί με αυτό που υπάρχει για έναν επενδυτικό σύμβουλο στην Κύπρο για να καταστήσει σαφές τι θεωρείται συμβουλή.				
(Ε) (3) Η διαγραφή του ορισμού έγινε αποδεκτή.	Ερμηνεία: «Κεντρική Τράπεζα»					(3) Προτάθηκε η διαγραφή του ορισμού «Κεντρική Τράπεζα», εφόσον δεν γίνονται πολλαπλές αναφορές εντός του νομοσχεδίου, παρά μόνο στην Παράγραφο 3(4).			
(Ε) (4) Η διαγραφή της φράσης έγινε αποδεκτή. (Ζ) (14) Επιβεβαιώνεται ότι οι, κατά περίπτωση, αρμόδιες εποπτικές αρχές δύναται να εκδίδουν δευτερογενή νομοθεσία, ωστόσο δεν κρίνεται αναγκαίο αυτές να προκαθορίζονται στο Νόμο.	Άρθρο 3 (4) – Πεδίο Εφαρμογής					(4) Άρθρο 3(4) Προτάθηκε η διαγραφή της φράσης «...η οποία δύναται να θίγει τις αρμοδιότητες της Κεντρικής Τράπεζας...» για να αποφευχθεί τυχόν ασάφεια ως προς το ποια αρχή θα αποφασίζει τι δύναται να θίγει τις αρμοδιότητες της ΚΤΚ.		(14) Ως γενικότερο σχόλιο και τοποθέτηση, ίσως πρέπει να γίνει αναφορά και σε άλλες ρυθμιστικές αρχές, οι οποίες ενδεχομένως εκδώσουν σχετικούς κανονισμούς αναφορικά με κρυπτοστοιχεία (πχ η Εθνική Αρχή Στοιχημάτων).	
(Α) (4) Άρθρο 5 (4):	Άρθρο 5 - Απόδειξη Κυριότητας	(4) Άρθρο 5 (4): - Ζ απόδειξη κυριότητας στο			(8) Άρθρο 5 (1): i) Η μόνη εγγραφή είναι το			(15) Άρθρο 5 (1):	

Θέση Υπουργείου Οικονομικών	Σύνδεσμος	(Α) Ιδιωτική Συνεισφορά 1	(Β) Ιδιωτική Συνεισφορά 2	(Γ) Ιδιωτική Συνεισφορά 3	(Δ) Cambridge Center for Alternative Finance	(Ε) Κεντρική Τράπεζα Κύπρου	(ΣΤ) JCC	(Ζ) Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος (CBA)	(Η) Cyprus Blockchain Technologies
<p>- Δεν βλέπουμε κανένα λόγο για να κάνουμε οποιαδήποτε αλλαγή. Τα δύο παραδείγματα σεναρίων που παρέχονται αντικατοπτρίζουν το είδος των αποδεικτικών στοιχείων που ένα δικαστήριο θα μπορούσε να εξετάσει βάσει του Νόμου - αυτό είναι ένα από τα κύρια οφέλη του Νόμου.</p> <p>(Δ) (8) i) και (Ζ) (15) Άρθρο 5 (1):</p> <p>- Δεν θεωρούμε ότι είναι προβληματική η διάταξη καθώς το τεκμήριο απόδειξης της κυριότητας καλύπτεται και από το σημείο (ii). Έχουμε ωστόσο τροποποιήσει συντακτικά το άρθρο 5(1)(ii) ως ακολούθως:</p> <p><i>«Η κατοχή ή ιδιοκτησία ενός ή περισσότερων ιδιωτικών κλειδιών της συγκεκριμένης διεύθυνσης όπου είναι αποθηκευμένο το ψηφιακό κέρμα»</i></p> <p>(Δ)</p> <p>(8) ii) Δε συμφωνούμε με το σχόλιο, το όλο θέμα της συγκεκριμένης διάταξης είναι να καθορισθεί ο ορισμός των αποδεικτικών στοιχείων κυριότητας σε ευθυγράμμιση με το δίκαιο της Κυπριακής Δημοκρατίας.</p>		<p>Νόμο, αναφέρει ότι τεκμήριο απόδειξης της κυριότητας ψηφιακού κέρματος μπορεί να είναι: Η κατοχή ενός ή περισσότερων ιδιωτικών κλειδιών που συνδέονται στο ψηφιακό κέρμα. Κατά τη γνώμη μου, αυτή είναι μια δύσκολη κατάσταση για να διευκρινιστεί ακριβώς επειδή απαιτεί εξέταση της πρόθεσης. Υπάρχουν σενάρια όπου ένα δικαστήριο δεν θα πρέπει να εξετάσει την κυριότητα των ψηφιακών κερμάτων, αλλά αυτό θα μπορούσε να τεκμαίρεται από το νομοσχέδιο. Το νομοσχέδιο δίνει κάποια παραδείγματα και διευκρινίζει ότι « Η μαχητή απόδειξη κυριότητας ψηφιακού κέρματος δύναται να ανατραπεί με οποιοδήποτε μέσο απόδειξης ή μαρτυρίας η οποία μπορεί να προέρχεται από αλυσίδα συστοιχιών ή άλλη ΤΚΚ ή εκτός ΤΚΚ». Ωστόσο, ίσως κάποια σενάρια υψηλού κινδύνου θα έπρεπε να αναφέρονται ρητά στο νομοσχέδιο. Για παράδειγμα:</p> <p>1) Ένα ιδιωτικό κλειδί που έχει</p>			<p>δημόσιο κλειδί του κατόχου του συγκεκριμένου ψηφιακού κέρματος και όχι το όνομα οποιουδήποτε ατόμου.</p> <p>ii) Τα τρέχοντα αποδεικτικά στοιχεία κυριότητας όπως ορίζονται στο Νόμο θα είναι πολύ δύσκολο να είναι αποτελεσματικά στο δικαστήριο. Πρέπει να ευθυγραμμιστεί με τους ορισμούς της απόδειξης κυριότητας περιουσιακών στοιχείων στο κυπριακό δίκαιο και τη νομολογία.</p>			<p>Ο όρος δεν είναι ακριβής. Συστήνουμε αναδιατύπωση στο σημείο αυτό.</p>	

Θέση Υπουργείου Οικονομικών	Σύνδεσμος	(Α) Ιδιωτική Συνεισφορά 1	(Β) Ιδιωτική Συνεισφορά 2	(Γ) Ιδιωτική Συνεισφορά 3	(Δ) Cambridge Center for Alternative Finance	(Ε) Κεντρική Τράπεζα Κύπρου	(ΣΤ) JCC	(Ζ) Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος (CBA)	(Η) Cyprus Blockchain Technologies
		<p>χρησιμοποιηθεί κατά παράβαση των νόμων AML/CTF κοινοποιείται σε ένα άτομο χωρίς τη θέληση του από τον παραλήπτη.</p> <p>2) Ένα ιδιωτικό κλειδί περιέρχεται στην κατοχή ενός ατόμου χωρίς τη συγκατάθεση άλλων κατόχων, (π.χ. κλοπή από φυσικό χώρο αποθήκευσης, παραβίαση από ηλεκτρονικό χώρο αποθήκευσης, phishing (ηλεκτρονικό ψάρεμα – ενέργεια εξαπάτησης των χρηστών του διαδικτύου) χρησιμοποιώντας δόλιες εφαρμογές πορτοφολιού κτλ.).</p>							
<p>(Δ) (9) Θεωρούμε ότι ένα δικαστήριο θα πρέπει να αξιολογήσει καταστάσεις που αφορούν «forks» κατά περίπτωση. Η έρευνά μας δεν εντόπισε κανένα παράδειγμα μιας <i>ex ante</i> προσέγγισης για το πώς να εξετάσουμε τα «forks» και θεωρούμε ότι είναι πρόωρο για να το πράξουμε στο Νόμο.</p>	<p>Άρθρο 8 - Εγκυρότητα εγγραφής σε αδειοδοτημένη ή μη αδειοδοτημένη αλυσίδα συστοιχιών ή άλλη ΤΚΚ</p>				<p>(9) Το άρθρο αυτό δεν λαμβάνει υπόψη την ύπαρξη «forks» εντός του δικτύου.</p>				
<p>(Δ) (10) Συμφωνούμε με αυτήν την αρχή, ήτοι, ότι τα μέρη μιας σύμβασης μπορούν να επιλέξουν τη δικαιοδοσία και το εφαρμοστέο δίκαιο (στα περισσότερα έξυπνα συμβόλαια αυτό δεν συμβαίνει). Δεν θεωρούμε ότι ο Νόμος αποκλείει τα μέρη από το να πράξουν με τέτοιο τρόπο ή απαιτεί από το Κυπριακό δικαστήριο να αγνοήσει</p>	<p>Μέρος IV: Έξυπνα Συμβόλαια - Άρθρο 11 - Ισχύουσα Νομοθεσία</p>				<p>(10) Ίσως χρειάζεται διευκρίνιση σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο στα έξυπνα συμβόλαια. Για τα έξυπνα συμβόλαια, η νομοθεσία που ισχύει και εφαρμόζεται στις συμβάσεις είναι το κυπριακό δίκαιο σε περίπτωση που το έξυπνο συμβόλαιο πληροί τις προϋποθέσεις ως νομικά δεσμευτικό</p>				

Θέση Υπουργείου Οικονομικών	Σύνδεσμος	(Α) Ιδιωτική Συνεισφορά 1	(Β) Ιδιωτική Συνεισφορά 2	(Γ) Ιδιωτική Συνεισφορά 3	(Δ) Cambridge Center for Alternative Finance	(Ε) Κεντρική Τράπεζα Κύπρου	(ΣΤ) JCC	(Ζ) Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος (CBA)	(Η) Cyprus Blockchain Technologies	
την πρόθεση των μερών ως προς αυτό.					και έγκυρο συμβόλαιο, αλλά η δικαιοδοσία και το εφαρμοστέο δίκαιο μπορούν επίσης να καθοριστούν από τα μέρη και θα μπορούσαν να δηλωθούν εντός του προγραμματισμού ενός τέτοιου «έξυπνου συμβολαίου».					
(ΣΤ) (1) Δεν θεωρούμε ότι απαιτείται περαιτέρω καθορισμός, πέρα από τον υφιστάμενο ορισμό της έγκυρης ηλεκτρονικής υπογραφής.	Άρθρο 12 - Χρήση ηλεκτρονικής υπογραφής						(1) Για να διασφαλιστεί η μέγιστη νομική εγκυρότητα και το υψηλότερο επίπεδο ασφάλειας αναφορικά με την ακεραιότητα των δεδομένων και την ορθότητα προέλευσης τους, θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν εγκεκριμένες ηλεκτρονικές υπογραφές, εγκεκριμένες ηλεκτρονικές σφραγίδες ή εγκεκριμένες ηλεκτρονικές χρονοσφραγίδες. Με βάση την Ευρωπαϊκό Κανονισμό eIDAS (EU 910/2014) όπως αυτός υιοθετήθηκε από τον Νόμο 55(Ι)/2018, η εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή, είναι η μόνη που διασφαλίζει ότι τα υπογεγραμμένα έξυπνα συμβόλαια, έχουν την ίδια νομική ισχύ με τα αντίστοιχα Συμβόλαια σε έντυπη μορφή που είναι υπογεγραμμένα			

Θέση Υπουργείου Οικονομικών	Σύνδεσμος	(Α) Ιδιωτική Συνεισφορά 1	(Β) Ιδιωτική Συνεισφορά 2	(Γ) Ιδιωτική Συνεισφορά 3	(Δ) Cambridge Center for Alternative Finance	(Ε) Κεντρική Τράπεζα Κύπρου	(ΣΤ) JCC	(Ζ) Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος (CBA)	(Η) Cyprus Blockchain Technologies
							με ιδιόχειρες υπογραφές.		